

30.5.2018

Liikenne ja viestintäministeriö

Lausunto selvityksestä suomalaisesta avaruustoiminnasta ja sen hallinnon kehittämistarpeista

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa otsikkoasiasta. Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Keväällä 2017 hallituksen puoliväliriihessä päätettiin, että vuoden 2018 aikana tulee toteuttaa arviointi avaruushallinnon perustamistarpeista. Avaruustoiminnan kehittämisesä on tunnistettu kolme vaihtoehtoista mallia. Nämä ovat avaruushallinnon tehostettu hajautettu malli, avaruusosaamisen keskittäminen ja keskitetty avaruushallinto.

Selvityksen perusteella suomalaista avaruustoimintaa ja sen hallintoa tulee kehittää. Selvitykseen sisältyvien verrokkimaiden kokemuksissa painottuivat keskitetyn mallin edut.

Hallinnon kehittämisesä on tärkeää varmistaa, että kehittäminen perustuu keskeisten toimijoiden yhteiseen, tietoon perustuvaan näkemykseen toimialan visiosta ja sen toteuttamisen edellytyksistä, uskottavasta suunnitelmasta vision toteuttamiseksi, kestävästä rahoitusratkaisusta, toimijoiden hyvin suunnitelluista rooleista ja vastuista sekä toimeenpanevan johdon sitoutumisesta muutoksen toteuttamiseen. Nopeasti muuttuva ja kompleksinen toimintaympäristö edellyttää rakenteilta ja toimintatavoilta joustavuutta. Hallinnon tehokkuuden näkökulmasta tiedetään, että palveluiden keskittäminen tuottaa usein ainakin keskipitkällä tarkastelukaudella tehokkaita tapoja järjestää toimintaa ja tuottaa skaalaetuja. Keskittäminen usein myös lisää asiantuntemusta.

Hallinnon kehittämisen näkökulmasta vaikuttaa selvältä, että avaruustoiminnan ja sen hallinnon kehittäminen edellyttää toimia kohti keskitetympää hallintomallia, joka voi myös edustaa Suomea kansainvälisissä yhteyksissä. Se edellyttää myös ohjausmallia, jossa ainakin molemmat työ- ja elinkeinoministeriö ja liikenneministeriö varmistavat yhteistyössä valtion ja koko yhteiskunnan kokonaisedun

toteutumisen. Strategiasta, yhteisistä tavoitteista, resursseista ja toimintasuunnitelmasta tulee päättää yhdessä osallistuvien ministeriöiden kanssa, eikä uutta pelkästään hallinnonalakohtaisesti rakennettua toimialaa tule rakentaa. Keskitetty hallintomalli tarjoaa tehokkaan keinon toteuttaa myös hallituksen strategisia tavoitteita avaruuspolitiikan toimialalla, joka selvityksen mukaan on kasvussa lähivuosina merkittävästi.

Esitettyjen vaihtoehtojen arviointi edellyttäisi kuitenkin tarkempaa toiminnallisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten kuvaamista ja arviointia. Vaikutusarviointit ovat vielä tekemättä ja kustannusarviot puuttuvat. Lisäksi puuttuu tietoa siitä, miten paljon hallinnonaloilla on henkilöresursseja, jotka työskentelevät avaruusasioiden parissa ja joiden keskittämistä kaavaillaan. Jatkotyössä on näiden asioiden lisäksi pohdittava myös, mitä toimintoja olisi hyödyllistä keskittää, jos siihen vaihtoehtoon päädytään ja minkä toimintojen on hyödyllisempää pysyä nykyisellä hallinnonalallaan, vaikka ne liittyisivätkin esim. satelliittiteknologian hyödyntämiseen. Lähtökohtaisesti yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisuisissa tulisi löytää toimialarajat ylittäviä, hallinnollisesti tehokkaita ja lopputulokseltaan vaikuttavia yhteiskunnallisia ratkaisuja.

Hallinnon toimintaa kehitettäessä on aina syytä huomioida asiakkaiden ja muiden sidosryhmien näkökulma. Selvityksen perusteella vaikuttaa siltä, että asiakkaat toivovat selkeämpää ja mieluiten yhden, päävastuullisen viranomaisen mallia. Tämä viranomaisen vastaisi keskitetysti suomalaisen avaruustoiminnan järjestämisestä ja viranomaiskantojen yhteensovittamisesta sekä asiakasrajapinnasta. Se voisi myös palvella aikaisempaa paremmin alan yrityksiä ja yhteisöjä mahdollistaen uuden liiketoiminnan syntyminen. Avaruushallinnon tehokas, keskitetty järjestäminen kotimaassa luo edellytyksiä Suomen etujen huomioon ottamiselle myös kansainvälisessä kontekstissa.

Edellä todetun mukaisesti jatkotyössä tulee selvittää eri keskittämisvaihtoehtojen toiminnalliset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset, jotta organisointiin voidaan tarkemmin ottaa kantaa.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Hannu Mäkinen